

М. В. Полховська, С. Й. Кулявик
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ТРУДНОЩІ ПЕРЕДАЧІ ІДИОМ УКРАЇНСЬКОЮ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО СЕРІАЛУ «ТЕД ЛАССО»

Ідіоми – це фразеологічні вислови або вирази, властиві тільки конкретній мові та культурі. Значення цих словосполучень не випливає безпосередньо з їх складників (окремих слів). Наприклад, ідіома "*it's raining cats and dogs*" не пов'язана з домашніми тваринами, які падають з неба. Доцільний переклад – "лє як з відра", вираз використовується, щоб описати зливу.

Відтворення значень ідіоматичних виразів є складним процесом, в якому перекладач застосовує усі свої знання про мову, історію, культуру та традиції певного народу. Під час перекладу ідіом важливо враховувати не лише лексичне значення мовної одиниці, а й контекст, в якому вона

функціонує: слід не лише передати значення мовою перекладу, а й зберегти потрібний відтінок та емоційне забарвлення. Окрім досконалого знання мови оригіналу та мови перекладу, цей процес обов'язково вимагає від перекладача креативності та наполегливості у пошуку найкращого еквівалента.

Перекладачі використовують такі стратегії для точної передачі ідіом:

1) використання ідіом подібного значення та форми (фразеологічний еквівалент);

2) використання ідіоми подібного значення, але іншої форми (фразеологічний аналог);

3) переклад перефразуванням або описовий переклад [1].

Для точного відтворення ідіом найчастіше застосовують першу стратегію та вживають еквівалентні вирази в мові перекладу. Наприклад, "*coach, you are a sponge* [2]" – "тренере, ти справжня губка [3]". Проте важливо бути уважним у пошуку еквіваленту в мові перекладу, через те, що можна натрапити на неправильні відповідники. Зокрема ідіома "*are we nuts for doing this?* [2]" в англomовному серіалі "Тед Лассо" перекладена як "ми шизоїди, бо це робимо? [3]". У цьому контексті, фразеологізм "*are we nuts?*" зазвичай передається українською як "ми божевільні?" або "безумні", а безпосередньо питання "*are we nuts for doing this?*" – "Ми збожеволіли, що робим це?". Переклад "ми шизоїди, бо це робимо?" є, на нашу думку, занадто експресивним, що не відповідає контекстуальній ситуації.

До другої стратегії передачі ідіом вдаються, коли не виходить знайти ідіому-відповідник у мові перекладу. Прикладом може слугувати ідіома "*definitely lost a step* [2]" – "щось він здав позиції" [3].

Описовий переклад є найбільш вживаним при перекладі ідіом, ця стратегія за допомогою перефразування дозволяє зберегти сенс і емоційний відтінок ідіоматичного виразу. Для прикладу візьмемо репліку "*we have peeled yet another juicy layer of the Nathan onion* [2]", який перекладено українською "ми дізналися ще одну цікаву подробицю з життя Нейтана [3]".

Цікаве перекладацьке рішення спостерігаємо у наступному діалозі:

a) *Ted Lasso: I know Trent, yeah. He's a tough cookie.*

Rebecca Welton: Really?

Ted Lasso: Yeah, but that's okay. You know what you do with tough cookies, don't ya?

Rebecca Welton: No.

Ted Lasso: Dip 'em in milk [2].

b) Тед Лассо: Я знаю Трента. Він міцний горішок.

Ребекка Велтон: Справді?

Тед Лассо: Так, але це не страшно. Знаєте, що роблять з горішками?

Ребекка Велтон: Ні.

Тед Лассо: Розколюють [3].

У цьому прикладі перекладач підбирає фразеологічний аналог. Він замінює слово "cookie", що перекладається як "печиво", на "горішок", а вираз "*dip 'em in milk*" – на "розколюють". Слід також зауважити, що перекладач не лише доречно переклав ідіому українською, а й зберіг жартівливий стиль у цільовій мові.

Під час перекладу ідіом важливо враховувати особливості мови, контекст та культуру певного народу. Використання фразеологічних аналогів або фразеологічних еквівалентів можуть бути ефективним способом передачі ідіом у мові перекладу. Однак важливо обирати правильні відповідники, які відтворюють емоційний та стилістичний відтінок оригінального висловлення.

Проаналізувавши приклади з англomовного серіалу "Тед Лассо" та його переклад українською, робимо висновок, що перекладач вдало застосовує стратегії перекладу для передачі сенсу ідіоматичних висловів. Він зберігає гумористичний відтінок в діалозі, використовуючи адекватний переклад у цільовій мові.

Отже, при перекладі ідіом важливо вміло обирати стратегії, які дозволяють передати їхній сенс та емоційне забарвлення в мові перекладу, зберігаючи при цьому стиль та характер оригінального тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Gabriella Kovacs. An Evergreen Challenge for Translators – The Translation of Idioms. Acta Universitatis Sapientiae, Philologica, 8, 2. 2016. 61–77.
2. URL: <https://tv.apple.com/ua/show/ted-lasso/umc.cmc.vtoh0mn0xn7t3c643xqonfzy>
3. URL: <https://uaserial.club/ted-lasso/season-1-ac>